

POVELJA BOŠNJAKA

Usvojena na naučnom skupu “Bošnjaci i Bosna” u Torontu – Kanada, 26. novembra 2010. godine

Upućujemo sunarodnjacima širom svijeta i svim dobronamjernim ljudima, ovu Povelju Bošnjaka, kao naše viđenje stanja bošnjačkog naroda i države Bosne i Hercegovine, uz preporuke šta nam je svima činiti dalje u cilju obrane opstojnosti naroda i domovine.

I – KRITIČNO STANJE BOŠNJAČKOG NARODA

U ovom historijskom trenutku, očigledno je da bošnjačkom narodu, srpski i hrvatski velikodržavni projekti i njihovi suradnici, ukidaju državu Bosnu i Hercegovinu, pri čemu bošnjački politički faktor ne donosi adekvatna rješenja za te i ostale relevantne probleme s kojima se Bošnjaci i Bosna i Hercegovina suočavaju. Narod je obezglavljen, a njegove institucije propadaju, dovedene u položaj da ostaju bez matične države, u sveobuhvatnu eroziju svoje duhovnosti, kulture i tradicije. Vrší se potpuna negacija postojanja Bošnjaka kao državotvornog subjekta. I stoga danas Bošnjaci gube nadu, padaju u stanje potištenosti; tavoré porobljeni u nekoliko enklava na oko četvrtini rastrgane površine Bosne i Hercegovine i razasuti širom svijeta.

Opća bošnjačka konfuzija rezultat je mnogobrojnih procesa u koje je bh. društvo uvučeno. Već dvadeset godina velikodržavni srpski i hrvatski ekspanzionizam i barbarstvo ne jenjava. Bošnjaci su izloženi strašnim presijama i prijetnjama. Danas su Bošnjaci obespravljeni u vlastitoj državi.

Bošnjaci se navlače na tanak led etnonacionalnog političkog predstavljanja, konsocijacijskih teritorijalizacija nacije da bi se došlo do podjele državne teritorije. Bošnjačka politika se realizira kao skup ličnih interesa, a ne kao timski koncept koji se bori za narodne interese. Narod joj je postao samo propagandna moneta za sticanje glasova na izborima. Takav odnos prema okrutnoj stvarnosti, uvjetovao je dominaciju bošnjačkih političara u vlasti, nesposobnih da se suprotstave diktaturi velikosrpskih i velikohrvatskih projekata, čiji je krajnji cilj uništenje i podjarmljivanje preostalih pripadnika bošnjačkog naroda.

Internacionalni sud pravde je 26. februara 2007. godine svojom pravosnažnom presudom u slučaju Bosna i Hercegovina protiv Srbije i Crne Gore presudio: „Da je Srbija prekršila obavezu da spriječi genocid na što je bila obavezna na osnovu Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, koji se odnosi na genocid počinjen u Srebrenici u julu 1995. godine.” Sud je utvrdio da su genocid počinile vlasti i institucije „Republike Srpske”, posebno Vojska (VRS) i Policija (MUP) „Republike Srpske” i da je Srbija imala obavezu da spriječi genocid. Podnošenje tužbe za genocid 1993. godine prethodi svim naknadnim ustavnim i pravnim aranžmanima za državu Bosnu i Hercegovinu. Presuda Internacionalnog suda pravde je nadređena svim ustavnim aranžmanima koji se danas nude žrtvama agresije i genocida uključujući i Aneks IV Dejtonskog sporazuma.

Internacionalna zajednica je prihvatila volju građana Bosne i Hercegovine izraženu referendumom od 1. marta 1992. godine priznanjem Republike Bosne i Hercegovine kao suverene države.

Ostatak Jugoslavije (Srbija i Crna Gora) i Jugoslavenska narodna armija (JNA) pokrenuli su rat i izvršili agresiju u 1992. godini protiv Republike Bosne i Hercegovine sa ciljem stvaranja etnički čiste Velike Srbije što je dovelo do ubijanja, genocida i stradanja neviđenog u Evropi poslije Drugog svjetskog rata. Pravosnažnim Rezolucijama broj 752 i 757 od 1992. godine, Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija je usvojio ekonomske sankcije i političku izolaciju Srbije i Crne Gore kao kaznu za agresiju na Republiku Bosnu i Hercegovinu. U privremenim mjerama Internacionalnog suda pravde od 13. septembra 1993. godine, "Sud je ubilježio da, od vremena Naredbe [Srbiji i Crnoj Gori] od 8. aprila 1993. godine, i pored više rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, "stanovništvo Bosne i Hercegovine je izloženo strasnom stradanju i gubitku života koje šokira savjest čovječanstva i u flagrantnoj je suprotnosti sa zakonom morala". Nakon agresije i genocida, ustav Republike Bosne i Hercegovine je nelegalno (putem genocida) suspendovan i ilegalno zamjenjen Dayton-skim ustavom. Ne postoje pravne odredbe u internacionalnom pravu niti građanskom pravu koje se mogu koristiti kao osnova da se agresijom i genocidom promijeni ustav i politički sistem suverene države. Građanima Bosne i Hercegovine su oduzeta njihova prava agresijom i genocidom. Naša je obaveza da državi Bosni i Hercegovini vratimo ustavni, pravni i teritorijalni status kakav je Bosna i Hercegovina imala prije agresije i genocida.

Trenutno stanje u državi Bosni i Hercegovini nije ništa drugo, nego ilegalni nastavak onoga što je započeto sa agresijom u 1992. da se legalizuje agresija i genocid, koji su sada potvrđeni Odlukom Internacionalnog suda pravde. Ovom Poveljom se proglašava da su oba entiteta "Federacija Bosne i Hercegovine" i "Republika Srpska" nelegalna i nelegitimna, jer su rezultat agresije, genocida i ilegalnog, nelegitimnog Dayton-skog ustava. Sa ovom Poveljom, pozivaju se građani države Bosne i Hercegovine da se bore svim legalnim sredstvima da uspostave Republiku Bosnu i Hercegovinu, da nose zastave i da koriste simbole Republike Bosne i Hercegovine.

II – PRINCIPI BOŠNJAČKE POLITIKE

Pravo mora biti osnov bošnjačkog političkog djelovanja

1. Mora se pristupiti očuvanju i jačanju bosanskohercegovačkog građanstva kao bošnjačke pripadnosti građanskom konceptu Bosanskohercegovačke nacije i države Bosne i Hercegovine. Jačanjem Bosanskohercegovačke nacije, Bošnjaci obznanjaju svoje bosanskohercegovačko građansko, državotvorno, teritorijalno opredjeljenje, u jedinstvenoj, demokratskoj, nezavisnoj, suverenoj državi Bosni i Hercegovini i slobodnom, civilnom društvu. Bosna i Hercegovina nije upitna država. Prava njezinih građana i naroda su ono što nije upitno. Republika BiH je priznata država, članica UN-a. Niko nema pravo otcijepiti ni centimetar kvadratni njene teritorije. Niko političare iz reda bošnjačkog naroda ne može prisiliti da se odreknu svoje jedine države.

2. Mora se pristupiti očuvanju državnosti i suvereniteta Bosne i Hercegovine. Suverenitet je nedjeljiv, neprenosiv i neupitan. Ova tri atributa suvereniteta, Bošnjacima omogućavaju

legitimnu i legalnu akciju na poništavanju rezultata agresije i genocida, a u cilju obrane i obnove jedinstvenog bosanskohercegovačkog državnog i društvenog tkiva. Potrebno je napraviti programske, probosanske koalicije povrh etnonacionalnih blokova koji su u suštini antibosanski izum velikodržavnih koncepcija. Potrebna nam je jedna jaka programska probosanska koalicija. Ako se ne napravi takva koalicija, onda ćemo opet imati tri nacionalna, ali i nacionalistička bloka koji će nastaviti ružiti državu i sadržaje života svoditi na etnoklerikalne oznake.

3. Za Bošnjake postoji samo jedinstvena, demokratska, suverena i nezavisna država, BiH, a dejtonska tvorevina Republika srpska postoji samo kao dio nelegalnog, oktroiranog Dejtonskog ustava iz Aneksa 4. Cilj agresije i genocida protiv građana Republike Bosne i Hercegovine je bio stvaranje etnički čiste Velike Srbije na račun teritorije Republike Bosne i Hercegovine. Zakonitost i pravda u slučaju Bosne i Hercegovine će biti ostvareni samo nakon što će izvršiocima agresije i genocida biti oduzeto ono što su ostvarili kao svoj cilj. Na osnovu Internacionalnog prava i građanskog prava, sve što je stečeno na ilegalan način ne može biti priznato kao legalno.

4. Pripadnici bošnjačkog naroda moraju odbiti amandmane na Dejtonski ustav, jer amandiranje tog ustava znači prihvatanje Dejtonskog ustava nastalog na genocidu, što ujedno derogira, odbacuje Presudu Internacionalnog suda pravde od 26. februara 2007., od strane same žrtve genocida – što niko u ime žrtve nema pravo učiniti. Dayton-ski sporazum potpisan u Parizu u decembru 1995. je nagradio agresiju i genocid sa prisilnom, ilegalnom i nepravednom podjelom Republike Bosne i Hercegovine na dva "entiteta": "Federaciju Bosne i Hercegovine" i "Republiku Srpsku", namećući nepravedan i samo-paralizirajući ustavni sistem koji je rezultirao neefikasnim strukturama vlasti. Agresijom i genocidom je žrtva, država Republika Bosna i Hercegovina, prisiljena na Dayton-ski sporazum i Dayton-ski ustav. Na osnovu Konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, ništa ne može opravdati potčinjavanje građana Bosne i Hercegovine jurisdikciji ustavnog, pravnog i političkog uređenja Dayton-ske Bosne i Hercegovine. Bilo koja promjena u Ustavu može biti usvojena isključivo na osnovu procedure određene Ustavom Republike Bosne i Hercegovine i pravnih osnova nadređenih građanskom zakonodavstvu kao što su Povelja UN-a i pridružene joj konvencije, ali nikada odlukom paralelnih, dogovornih, ratnih i ostalih ad hoc institucija i pojedinaca koje nemaju na to legalno pravo.

5. Bošnjaci ne smiju potpisati dokument kojim Bosna i Hercegovina gubi svoju historijski i pravno verificiranu državnost na osnovu Internacionalnog prava odnosno Povelje OUN. Na osnovu Povelje UN-a, Ujedinjene Nacije su bile obavezne da zaštite svoju članicu, Republiku Bosnu i Hercegovinu, od agresije i genocida, a ne da nagrade izvršioce agresije i genocida sa teritorijom države žrtve. Dayton-ski ustav Bosne i Hercegovine (Aneks IV Dayton-skog sporazuma) je nametnut agresijom i genocidom, i nije prošao legalnu proceduru propisanu za usvajanje amandmana na Ustav Republike Bosne i Hercegovine. I zato mi nikada nećemo priznati Dayton-ski ustav niti bilo kakve izmjene tog ustava ili novi ustav koji bi mogao biti usvojen na institucijama Dayton-ske Bosne i Hercegovine.

6. Bošnjaci se trebaju i moraju uvijek pozivati na Povelju OUN, i u svim relevantnim rješavanjima svojih problema koristiti tu Povelju i njoj pridodane dokumente, a posebno Konvenciju o genocidu.

7. Po pitanju svojih temeljnih interesa, pripadnici bošnjačkog naroda i njihovi lideri moraju djelovati državotvorno i podržavati političke faktore koji čine korist cjelovitoj, jedinstvenoj, suverenoj državi Bosni i Hercegovini i otvorenom, slobodnom, civilnom društvu.

8. Svjetski sud u Hagu je 26. februara 2007. godine presudio da Republika srpska "ne stanuje" u BiH, nego da je rezultat genocida po Konvenciji o genocidu pridruženoj Povelji UN, koja zabranjuje ne samo genocid, nego i rezultate genocida, poput tvorevine Republike srpske, smatra ništavnim. Zbog toga se strana kojoj se na sudu sudi i kojoj sud presudi, ne treba pitati za pravni sistem države, za kršenje kojeg agresijom i genocidom joj se sudilo i presudilo. Nije bitno šta o ustavu Bosne i Hercegovine misli bilo ko iz Republike srpske, Republike Srbije, Republike Hrvatske ili bilo ko drugi iz "Svijeta", nego šta o budućnosti Bosne i Hercegovine i njenom ustavu misle stvarni subjekti prava, a to su samo lojalni građani države Bosne i Hercegovine koji je žele.

9. Umjesto pregovora i fraza o "ustavu kojega će svi prihvatiti" – što stavlja "Dejton" na stol kao pravni osnov pregovora i veta Republike srpske nad Bosnom i Hercegovinom – Bošnjaci se moraju vratiti iz dogovornog u pravni prostor u kojemu postoji kontinuitet Bosne i Hercegovine, a ne postoji niti "Dejtonski ustav" a time niti Republika srpska, pogotovo ne kao "pravni osnov" Republike srpske. Pošto je donesena Presuda Svjetskog suda o agresiji i genocidu, Bošnjaci trebaju zatražiti primjenu odluke Suda, a to nije samo novčana naknada nego brisanje rezultata genocida – i "Dejtona" odnosno Republike srpske, jer bez toga neće biti niti novčane naknade. Ako Bošnjaci ne zatraže primjenu Presude Svjetskog suda u smislu ukidanja Republike srpske, to će značiti suprotstavljanje odluci Suda u smislu odustajanja od Presude i priznavanje Republike srpske.

10. Bošnjaci ne smiju dopustiti da žrtva bude izigrana tako što će pravni domen rješavanja problema biti napušten. Pravo mora biti osnov bošnjačkog političkog djelovanja. Odustajanje od prava otvora neslućene opasnosti za državu Bosnu i Hercegovinu i bošnjački narod. Bilo kakav pritisak ili pokušaj navikavanja žrtve da prihvati stanje uspostavljeno genocidom je čin genocida.

III – EVOLUCIJA BOŠNJAČKE NARODNE SVIJESTI

Polazeći od činjenice da Bošnjaci imaju svoju historiju, duhovnost, jezik, kulturu, tradiciju kao osnovna nacionalna utemeljenja, te da nisu "ostatak neprijateljske vladavine tuđe vjere koji treba biti eliminiran", oni imaju pravo da:

1. Koegzistiraju sa svim narodima Evrope.
2. Slobodno osnivaju svoje nacionalne institucije.
3. Slobodno osnivaju svoje nacionalne medije.
4. Slobodno razvijaju kulturu pamćenja.
5. Razotkrivaju potlačenost bošnjačkog nacionalnog bića u i van Bosne i Hercegovine.

6. Bošnjaci imaju političke stranke bez “mislilaca” i intelektualce bez “političkih opcija”. Bošnjaci moraju kroz državne institucije ostvarivati svoje interese. Oni svoju sudbinu ne smiju voditi izvan državnih institucija.

7. Ne postoji realna politička procjena prioriteta u političkom djelovanju kod Bošnjaka. To da kod Bošnjaka nema kontinuiranog, čistog političkog stava o bitnim pitanjima, govori nam da shvataju politiku na jedan neadekvatan način. Moralizira se gdje bi se trebalo misliti politički, a politizira se gdje bi se trebalo djelovati po moralnim načelima. Sekularizam upozorava na odvojenost države i religije. Nije moguće Bošnjake svoditi na religijsku skupinu. Nije dozvoljeno identitet i postojanje jednog naroda svoditi samo na religijski identitet. Oni koji predstavljaju Bošnjake moraju preuzeti odgovornost za evropsku budućnost nacije i države.

IV – EVOLUCIJA BOŠNJAČKE TERITORIJSKE I DRŽAVOTVORNE SVIJEŠTI

Potrebno je napraviti programske, probosanske koalicije

Bošnjaci bi bez države Bosne i Hercegovine prestali postojati kao nacija. Bosna i Hercegovina je izvorište bošnjačkog nacionalnog života. Bošnjaci trebaju na zajedništvu ustrajavati zbog svoje usmjerenosti na Bosnu i Hercegovinu. To zajedništvo pretpostavlja dostojanstvenu opredijeljenost za državu Bosnu i Hercegovinu, kakvu su zatražili i dobili na Referendumu od 29. februara i 1. marta 1992. godine, te priznatu kao 177. članicu Organizacije Ujedinjenih Nacija. Niko političare iz reda bošnjačkog naroda ne može prisiliti da se odreknu svoje jedine države.

Polazeći od činjenice da Bosna i Hercegovina nije država na osnovu Dejtona, Bošnjaci trebaju angažirati za:

1. Suverenu, cjelovitu, jedinstvenu državu Bosnu i Hercegovinu, prema Internacionalnom pravu i Povelji UN, kao građansku državu sa tri nivoa vlasti – državnim, regionalnim i općinskim – prema evropskim standardima o lokalnoj samoupravi; pri čemu regije nisu države nego zajednice općina, zasnovane na geografskim, saobraćajnim, privrednim i historijskim kriterijima, u kojima žive građani iz raznih naroda.

2. Takva država treba obezbjediti: pravo na rad, mir i blagostanje za buduće generacije; svim odanim građanima i narodima, na cijeloj teritoriji BiH jednaka prava i slobode; povratak svakome u svoj rodni kraj u svoj dom; punopravno članstvo u evroatlantskim integracijama; zaštitu prirodnih ljepota i resursa domovine; zaštitu čovjeka i porodice kao temelja zdravog društva; poštivanje različitih svjetonazora, zaštitu interesa raznih naroda i vjerskih skupina.

3. Bosna i Hercegovina je država svih njezinih građana, koji tvore Bosanskohercegovačku naciju bez obzira na etničku, vjersku, rasnu, spolnu i dobnu pripadnost. Prvi korak u bošnjačkoj i bosanskohercegovačkoj renesansi je izgradnja sistema vladavine zakona. Na toj se osnovi zida nacija i država. Bošnjaci ne smiju o sebi misliti kao o nemoćnim žrtvama koje se ne mogu iščupati iz sudbine koja ih je zadesila. Sudbina se stvara vlastitim rukama. Bošnjaci moraju dosegnuti vlastitu slobodu uvažavajući slobodu drugih.

4. Građansko, otvoreno, slobodno društvo, prema Univerzalnom principu građanstva, kojem je čovjek-pojedinac, subjekt društvenih procesa, odnosno Bosanskohercegovački građanski identitet i status, prema Internacionalnom pravu.

5. Potrebno je napraviti programske, probosanske koalicije povrh etnonacionalnih blokova koji su u suštini antibosanski izum velikodržavnih koncepcija. Potrebna nam je jedna jaka programska probosanska koalicija. Ako se ne napravi takva koalicija, onda ćemo opet imati tri nacionalna, ali i nacionalistička bloka koji će nastaviti ružirati državu i sadržaje života svoditi na etnoklerikalne oznake.